

ANĐELA FRANČIĆ
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
afrancic55@inet.hr

ŠTO JE OSOBNO IME?

U radu se izabranim primjerima iz literature oprimjeruje različito poimanje naziva *osobno ime*. Autorica nudi vlastitu definiciju *osobnog imena* kojom se ono jasno razgraničuje od ostalih osnovnih antroponimijskih kategorija. Ističe se potreba izradbe rječnika hrvatske onomastičke terminologije kojim bi se iscrpno popisalo, precizno definiralo i usustavilo hrvatsko onomastičko nazivlje. Zaključno se donosi kratak pregled uporabe naziva (*osobno ime*) kroz različite funkcionalne stilove hrvatskoga standardnog jezika.

1. Uvod

Prva sustavna proučavanja onimijske građe u nas počinju krajem 17. stoljeća (Putanec 1968). I letimičan pogled na opsežnu *Retrospektivnu onomastičku bibliografiju* te uvid u kurentnu onomastičku bibliografiju svjedoče o tome da su se onomastičkom problematikom dosad mnogi bavili – jedni su je se usput doticali, a drugima su imena bila glavni predmet istraživanja. Potonji su proučavali imensku etimologiju, etiologiju, čestotnost, strukturu, funkcioniranje u jezičnome sustavu... Hrvatska je onomastika u 20. stoljeću, zahvaljujući radovima svojih istaknutih predstavnika (ponajprije P. Skoka, V. Putanca i P. Šimunovića), dosegla sam vrh europske onomastike. Međutim, unatoč obilnoj onomastičkoj bibliografiji, hrvatska onomastika do danas nema svoj terminološki priručnik ni rječnik u kojima bi bili jasno, točno i precizno definirani onomastički pojmovi te usustavljeni nazivi. U nedostatku takvoga sveobuhvatnog rječnika hrvatske onomastičke terminologije, za hrvatske je onomastičare nezaobilazna knjiga *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*, tiskana u Skopju 1983.

1.2. Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika (Skopje, 1983)

Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika // Osnovnaja sistema i terminologija slavjanskoj onomastiki // Grundsystem und Terminologie der slavischen Onomastik (u daljnjem tekstu *Osnoven sistem*) poredbeni je popis onomastičke terminologije u koji je uvršteno dvjesto važnijih onomastičkih naziva na dvanaest slavenskih jezika¹ (među njima i na hrvatskome) te na njemačkome jeziku. Knjiga počinje *Predgovorom* (potpisuje ga Urednički kolegij), *Uvodom* (potpisuju ga Libuše Olivová-Nezbedová i Karel Oliva) i *Popisom kratica*, a sam je popis onomastičkih naziva podijeljen u dva dijela: A) *Onomastički termini spored objekti i pojavi što se imenuvaat so sopstveni iminja* (33 naziva) i B) *Termini za opis i obrabotka na sopstvenite iminja* (167 naziva tematski grupiranih u više skupina i podskupina). Na kraju je dodan abecedni popis svih naziva razvrstanih po pojedinim jezicima. Po mišljenju Uredničkoga kolegija, knjiga o kojoj je riječ trebala bi prije svega širiti spoznaju kako se vrijednost terminologije sastoji upravo u njezinoj jedinstvenosti. “My nadeemsja”, zaključuju članovi Redkollegija, “čto so vremenem čislo dublirujuščih obznačenij i isključenij v slavjanskoj onomastike budet sokračat’sja”.² Takvom koncepcijom pred onomastičku terminologiju svakoga pojedinog jezika stavljena su dva zahtjeva: 1) biti u skladu s terminološkim sustavima ostalih slavenskih jezika i 2) poštovati načelo sustavnosti unutar terminološkog sustava vlastitog jezika. Kad je u pitanju onomastička terminologija hrvatskog jezika, ti su zahtjevi uglavnom ispunjeni iako se pomnom analizom onomastičkih naziva koje priručnik sadrži mogu uočiti manji propusti, npr. pojavnost sinonimnih naziva tipa *izvedeno ime // imenska izvedenica*, homonimnih naziva (npr. *ime* »onim ili apelljativ kak ob’ekt issledovanija onomasiologii« i »imja dannoe pri kreščenii«), katkad je narušena terminološka sustavnost (donosi se naziv *skupni antroponim*, ali ne i *individualni antroponim*, izostaje hiperonim *imenska formula*, a potvrđeni su hiponimi *jednočlana imenska formula*, *dvočlana imenska formula*, *tročlana imenska formula*, *višečlana imenska formula*), a ra-

¹ U predgovoru stoji da je riječ o terminologiji jedanaest slavenskih jezika („Istraživanje terminologije u jedanaest slavenskih jezika bilo je spojeno s golemim teškoćama.“), s time da se hrvatski i srpski donose u istom retku pod kraticom XC (hrvatskosrpski). Hrvatski naziv, pisan latinicom, prethodi srpskome (pisanu ćirilicom). Dakle, riječ je zapravo o dvanaest, a ne jedanaest jezika (zadnje poglavlje, u kojem su abecednim redom popisani svi nazivi, sadrži popis dvanaest slavenskih jezika, među njima i “hrvatskosrpskog” te “srpskohrvatskog”. Zanimljivo je da predgovor nije pisan srpskim, nego samo hrvatskim jezikom.

² Usp. i mišljenje da “međunarodna terminološka aktivnost treba biti usmjerena na uspostavljanje jedinstvenog pojmovlja kojem svaki jezik pridružuje svoje nazivlje ... Nazivlje neke struke postaje pridruživanjem naziva pojmovlju. Stoga nazivlje ne može biti proizvoljna zbirka naziva, već sustav naziva pridružen sustavu pojmova (pojmovlju)”. Mihaljević 1993:150.

zumijevanje otežavaju i neprecizne definicije (npr. termin *dječaćko ime* defini-
ra se “sopstveno ime na maško dete”) te često izostajanje primjera (koji bi nam
pomogli da npr. doznamo u čemu je formalna razlika između *dječaćkog* i *muš-
kog imena*, *djevojačkog* i *ženskog imena*).

Unatoč spomenutim nedostacima *Osnoven sistem* od velike je pomoći hr-
vatskim onomastičarima jer sadrži dosad najpotpuniji popis hrvatskih ono-
mastičkih naziva (iako se donose pod nazivom hrvatskosrpski, oni su odvo-
jeni od srpskih),³ hrvatskih istoznačnica onomastičkih naziva drugih slaven-
skih jezika i njemačkog jezika. Njegova nedostupnost široj javnosti (tiskan je
u Skopju prije dvadesetak godina) najvjerojatnijim je razlogom što se za njim
ne poseže uvijek kad je u pitanju onomastičko nazivlje. Osim toga, zbog ogra-
ničenog broja termina, onomastičar ili bilo tko koga zanima hrvatska onoma-
stička terminološka problematika u njemu neće naći baš sve nazive koji bi mu
mogli zatrebati (npr. naziv *potamonim*, *anemonim*, *krononim*...). Ne želeći uma-
njiti važnost i vrijednost spomenute knjige, ni trud svih onih koji su pridoni-
jeli njezinu nastanku, želimo upozoriti na potrebu izradbe potpunoga su-
vremeno koncipiranog rječnika hrvatskoga onomastičkog nazivlja. Pri njego-
voj izradbi svakako valja početi od građe što je sadrži *Osnoven sistem*, korigirati
je i dopuniti. Takvim bi se rječnikom, bez sumnje, unijelo više reda u hrvat-
sko onomastičko nazivlje, a to bi pridonijelo ispravnim i ujednačenim defini-
cijama i jednoznačnoj uporabi onomastičkih naziva u rječnicima te smanjenju
terminološke različitosti u radovima hrvatskih onomastičara⁴ i svih koji se u
svojim radovima služe onomastičkim nazivljem.⁵

1.3. Predmet i cilj rada

Osobno ime jedan je od osnovnih naziva u (antrop)onomastici. Ma kako se
u prvi mah činilo neupitno i nedvojbeno njegovo značenje, pregledom različi-
tih izvora uočili smo velike različitosti u definiranju toga značenja. Ne težeći
iscrpnome popisivanju definicija naziva *osobno ime* i iščitavanju značenja toga
naziva iz njegove uporabe, u radu ćemo upozoriti na zbrku vezanu uz spo-

³ Navodimo samo nekoliko primjera radi ilustracije različitosti u hrvatskom i srpskom ono-
mastičkom nazivlju: osobno ime – лично име, skupni antroponim – групни антропоним, зоо-
ним // vlastito ime za životinje – зооним, тороним // zemljopisno ime – топоним // географско
име, ојконим // име насеља – ојконим, hidronim // vodno ime – хидроним, микротороним //
zemljišno ime – микротопоним, proprium // vlastito ime // onim – лично име...

⁴ Tada, pretpostavljamo, ne bi dolazilo do toga da za jedan pojam, npr. »ime koje se može
nadjenuti pojedincu prema izgledu, karakteru, zanimanju, mjestu doseljenja i sl.« imamo neko-
liko naziva: nadimak, pridjevak, prišvarak, priimak...

⁵ O potrebi ponovnog izdanja knjige *Osnoven sistem*, proširenog novim terminima koji
prate razvoj onomastičke teorije i metodologije, bilo je riječi na nekoliko onomastičkih konfe-
rencija. V. napomenu u časopisu *Acta onomastica*, XXXVI, 1995:272.

menuti naziv i njegovo značenje te ponuditi svoju definiciju *osobnoga imena*. Kratko ćemo se osvrnuti na uporabu termina (*osobno*) *ime* u funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika.

2. Što je osobno ime?

Možda će se pitanje u naslovu rada kome učiniti nalik onome *Koja rije-ka teče ispod savskog mosta*, dakle pitanju koje samo nudi odgovor. Jer, što bi osobno ime bilo drugo, nego ime kojim se imenuje osoba.⁶ Ali, dok ispod savskog mosta teče uvijek i samo Sava, osoba se može imenovati na različite načine: a) riječju *Ivan*, b) riječju *Mustać* c) riječju *Kantor*, d) dvorječnom sintagmom *Ivan Mustać* i(li) e) trorječnom sintagmom *Ivan Mustać Kantor*. Slijedeći “logičan” odgovor da je *osobno ime* ime osobe, pitamo se je li svaki od spomenutih načina imenovanja osobe osobno ime? Iz navedenih primjera očito je da pitanje u naslovu i nije pitanje s “podrazumijevajućim” odgovorom kojim se provjerava nečija oštroumnost. Ako točno ne definiramo što nam naziv *osobno ime* znači, na postavljeno su pitanje mogući različiti odgovori.

Prije nego što ponudimo svoj odgovor, navest ćemo nekoliko tuđih, eksplisiciranih i implicitnih.

Izvor	Definicija naziva <i>osobno ime</i> ; uporaba naziva <i>osobno ime</i>
<i>Osnoven sistem</i> ⁷	“Sopstveno ime na eden čovek.” (str. 83)
<i>Zakon o osobnom imenu</i> (članak 2.)	“Osobno ime se sastoji od imena i prezimena.”
V. Anić – J. Silić (2001) <i>Pravopis hrvatskoga jezika</i>	»Velikim početnim slovom ... pišu se: 1. osobna imena ljudi (imena, prezimena i nadimci)«. (str. 93)
R. Simeon (1969) <i>Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva</i>	»Osobno ime ili ime osobe ... 1. prava imenica koja označuje čovjeka; npr. Vladimir, Marija; 2. isto što i lična ili osobna imenica; npr. parna lična (osobna) imena: otac – mati, muž – žena, građanin – građanka. (I, 514).

⁶ Unatoč pretkazivoj logici, naišli smo i na primjer da se govori o osobnom imenu biblioteke: »Knjige koje u svojoj suštini tretiraju problematiku suvremenog života i do sada su izlazile u nakladi “Algoritma” u okviru drugih biblioteka, no došlo je vrijeme (s brojem objavljenih naslova) da se taj izbor još bliže tematski odredi kroz osobno ime i zaštitni znak ... Pri odabiru imena za novu biblioteku, “Anima” se nametnula kao najpogodnije sugestivno ime.« <http://algoritam.hr/?m=1&p=vijesti&opcija=prikaz&id=335>

⁷ Iz Predgovora (str. 37) doznajemo da je definicije oblikovao T. Witkowskij, »koji je ... svojim preciznim definicijama vrlo obogatio ovaj rad.«

P. Šimunović (1995), <i>Hrvatska prezimena</i>	“Svatko od nas, za razliku od naših davnih predaka, dobio je prezime prije osobnog imena ... U početku bijaše, dakle, samo osobno ime.» (str. 7)
---	--

Komentar:

a) Onomastički terminološki priručnik *Osnoven sistem* donosi vrlo štur i nepreciznu definiciju. Naime, »sopstveno ime na eden čovek« jest, osim osobnog imena, i prezime i osobni nadimak. Budući da u istome izvoru čitamo da je antroponim »sopstveno ime na eden čovek ili na grupa luže«, u onomastičku problematiku neupućeni čitatelj logično bi zaključio da je osobno ime zapravo istoznačnica naziva individualni antroponim, što nije točno.

Osnoven sistem koncipiran je tako da se na svakoj stranici donosi samo jedan naziv (označen posebnim sustavom brojeva). U bilješci na stranici s nazivom *osobno ime* stoji napomena »Vo germanskiot ne se razlikuva br. II i III«, što znači da su (samo) u njemačkom jeziku nazivi antroponim (br. II) i osobno ime (br. III) istoznačnice. Dovoljno je zagledati npr. u slovensku onomastičku literaturu i uvjeriti se da bi ista napomena trebala stajati i za slovenski jezik.⁸

b) Autori *Zakona o osobnom imenu* nisu se, očito, savjetovali s onomastičarima pri definiranju osobnog imena. Stoga je došlo do raskoraka između nazivlja struke i njegove primjene u praksi. Ono što se u *Zakonu* naziva osobnim imenom, u hrvatskoj onomastičkoj terminologiji naziva se imenskom formulom.⁹ Poznavatelji onomastičkog nazivlja, kada čuju da postoji *Zakon o osobnom imenu*, zasigurno će pretpostaviti da postoji i **Zakon o prezimenu* jer je i prezime službena onomastička kategorija (po zakonu svi moramo imati osobno ime i prezime). Dakle, *Zakon o osobnom imenu* trebao bi se, usklađen s onomastičkom terminologijom, zvati *Zakon o imenskoj formuli* ili (za laike značenjski prozirnije i obavjesnije a istoznačno) *Zakon o osobnom imenu i prezimenu*. U potonjem slučaju različiti administrativni obrasci trebali bi dosadašnji naziv »osobno ime«, uz koji su se upisivali podaci tipa *Ivan Horvat*,¹⁰ zamijeniti sa sintagmom osobno ime i prezime.

c) Autorima *Pravopisa hrvatskoga jezika* osobno je ime sinonim za antroponim, odnosno hiperonim za sve tri osnovne antroponimijske kategorije (»ime,

⁸ »Imena oseb ali *osebna imena* so del imen, ki jih obravnava *imenoslovje*; z njimi se ukvarja *veda o osebnih imenih* ali *antroponomastika*. *Osebna imena (antroponimi)* so imena (po rojstvu tudi *rojstna imena*, pri kristjanah po krstu *krstna imena*), priimki (tudi *rodbinska imena*) ter *vzdevki, hišna imena* in *pseudonimi*.« (Keber 1988:10)

⁹ „Ime i prezime čine imensku formulu koja je s pravnoga gledišta za svakog od nas obvezatna“. (Šimunović 1995:180)

¹⁰ U tablicu koja, uz ostalo, sadrži »podatke o rukovodećim službenicima Ureda državne uprave u županijama«, u stupac »osobna imena« upisano je *Branimir Posavec, Juraj Lajtman, Ksenija Brlek* itd. <http://www.uprava.hr/?A=ZKONT&ZUPID=20>

prezime, nadimak«). Takvo poimanje ne podudara se s onomastičkim terminološkim sustavom, u kojem je odnos osobno ime – antroponim odnos hiponima i hiperonima (tj. ne čine sinonimijski par).

d) *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva* i onime tipa *Vladimir* i apelative tipa *otac* svodi pod isti naziv – osobno ime. Činjenica da osobno ime *Vladimir* jest imenica, ne znači da je imenica *otac* osobno ime iako se njime naziva (ne imenuje!) osoba. Za njihov odnos vrijedi tvrdnja: sva su osobna imena imenice, ali sve imenice, bile one i osobne, nisu osobna imena.

e) P. Šimunović, najveći i najpoznatiji živući hrvatski onomastičar, u svojim radovima, kao što pokazuje izvadak iz njegove knjige *Hrvatska prezimena*, za najstariju antroponimijsku kategoriju upotrebljava naziv *osobno ime*. U bogatoj Šimunovićevoj bibliografiji čitamo i naslove: *Pomodna osobna imena i njihovo ponašanje u jeziku* (riječ je o osobnim imenima tipa *Dolores*, *Suzi*, *Rut* i sl.) te *Osobno ime Vid*.

U uvodnome dijelu knjige *Antroponimija Bukovice* onomastičar Ž. Bjelanović (Bjelanović 1988:7) najavljuje da će biti obrađena “osobna imena, prezimena i nadimci, dakle tri osnovne vrste kojima se ostvaruje identifikacija i kvalifikacija ljudskih jedinki.” Predgovor *Leksiku prezimena Socijalističke Republike Hrvatske* onomastičar V. Putanec (autor Predgovora i jedan od urednika *Leksika*) naslovljava *Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj*. U drugome poglavlju – *Indoevropski i slavenski antroponimni sustav, antroponimija u Hrvatskoj* – čitamo: »Antroponimija koja se javlja u Hrvatskoj, u povijesno doba i u sadašnjosti, može se podijeliti, prema prvoj, drugoj i trećoj determinaciji, na antroponimiju a) osobnog imena, b) nadimka, c) prezimena« (Putanec 1976:VIII). Onomastičar M. Šimundić autor je *Rječnika osobnih imena* (Šimundić 1988). U tome se rječniku abecednim redom nižu leksemi tipa *Antun*, *Božidar*, *Cecilija*, *Dobrovit...*, koja prepoznajemo kao imena koja pojedinac dobiva pri rođenju (krštenju).

Iz nekoliko nasumce odabranih radova hrvatskih onomastičara može se uočiti da svi oni pod *osobnim imenom* razumijevaju istu antroponimijsku kategoriju. Nijednome od njih naziv *osobno ime* nije istoznačnica ni za individualni antroponim, ni za imensku formulu, ni za antroponim, ni za osobnu imenicu.

Onomastičarima je *osobno ime* jedna od triju osnovnih antroponimijskih kategorija, ona po postanju najstarija, ona koja dolazi na prvo mjesto u imenskoj formuli. Slijedeći onomastičarsku praksu te vodeći istovremeno računa o tome da »definicija mora sadržavati samo bitna obilježja definiranog pojma, tj. samo ona obilježja koja definirani pojam razgraničuju od drugih srodnih pojmova« (Mihaljević 1998:51-51), predlažemo da se *osobno ime* kao jedna od triju osnovnih antroponimijskih kategorija definira (sadržajna definicija) ovako:

Osobno je ime zakonom propisan (za razliku od nadimka), uglavnom¹¹ nenasljedan (za razliku od prezimena), individualan (za razliku od skupnih antroponima) antroponim.

Osobno se ime dalje može dijeliti s obzirom na različite kriterije:

a) s obzirom na spol imenovane osobe: muška osobna imena (npr. *Ĵosip*) i ženska osobna imena (npr. *Ana*)¹²

b) s obzirom na jezično podrijetlo: idioglotna osobna imena (osobna imena slavenskoga podrijetla, npr. *Zvonimir*), aloglotna osobna imena (osobna imena neslavenskoga podrijetla, npr. *Luka*), hibridna osobna imena (npr. *Petroslav*)

c) s obzirom na tvorbenu strukturu: temeljno osobno ime (npr. *Katarina*), pokraćenicu (npr. *Kata*), izvedenicu (npr. *Katica*) i složenicu (npr. *Radoslav*)

d) s obzirom na komunikacijski kontekst: službena (npr. *Dubravka*) i neslužbena (npr. *Duda*) itd.

Pridjev od dvorječnog naziva *osobno ime* trebao bi glasiti (pretkaziva složeno-sufiksna tvorba) – *osobnoimenski*. Taj pridjev ne sadrži nijedan suvremeni rječnik hrvatskog jezika.¹³

3. Naziv *osobno ime* kroz funkcionalne stilove hrvatskoga standardnog jezika

Uporaba naziva *osobno ime* nije vezana samo i isključivo uz stručnu literaturu i samo za komunikaciju među onomastičarima. O osobnome imenu djeteta počinjemo razmišljati i prije njegova rođenja. Pri upoznavanju s vršnjacima djeca i mladi u pravilu spominju samo osobno ime i njime se oslovljavaju. U takvim, svakodnevnim razgovorima u obiteljskome krugu ili u krugu prijatelja i poznanika u pravilu govorimo o *imenu* (Kako ti je *ime*? Imaš lijepo *ime!*). Nameće se pitanje je li pravilno dvorječni naziv *osobno ime* skratiti za pridjevenu sastavnicu te govoriti samo o *imenu*, kao što se vrlo često čini?

¹¹ Usp. Frančić 1997.

¹² U novije smo vrijeme svjedoci sve većega broja osobnih imena koja se nadijevaju osobama obaju spolova (npr. *Vanja, Saša, Matija, Sandi, Andrea, Borna...*) pa bi preciznije bilo govoriti o (osobnim) imenima muške, odnosno ženske osobe.

¹³ Zanimljivo je da je pridjev *imenski* uvršten tek u *Veliki rječnik hrvatskoga jezika* V. Anića (prethodna ga izdanja ne sadrže). U tom rječniku uz definiciju pridjeva *imenski* (»*prid. gram.* koji se odnosi na imena«) stoji potvrda njegove uporabe u svezi *imenske riječi*. Pod natuknicom *imenički* čitamo definiciju »koji se odnosi na imenice; imenski«. U *Rječniku hrvatskoga jezika* Leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža« i Školske knjige pridjev *imenski* (»koji se odnosi na ime«) potvrđen je samo u svezama *imenski predikat, imenska riječ*. U *Enciklopedijskome rječniku lingvističkih naziva* R. Simeona nalazimo natuknice *imeni* i *imenski*. Natuknicu *imenski* (bez definicije) sadrži i rječnik *Hrvatskoga jezičnog savjetnika. Hrvatski enciklopedijski rječnik* pridjev *imenski* (»*prid. gram.* koji se odnosi na imena«) donosi, kao što je i pretkazivo ima li se na umu njegova koncepcija, pod natuknicom *ime*.

Odgovor na postavljeno pitanje ovisi o komunikacijskoj situaciji u kojoj se nalazi govornik. U situacijama kada se govornik služi nestandardnojezičnim idiomima gotovo će isključivo rabiti, zbog kratkoće izraza funkcionalniji, jednorječni naziv – *ime*. Uporaba toga naziva može se dopustiti i u razgovornome, književnoumjetničkom te publicističkome funkcionalnom stilu hrvatskoga standardnog jezika. Međutim, u znanstvenome i administrativnome funkcionalnom stilu hrvatskoga standardnog jezika trebala bi biti obvezna uporaba naziva *osobno ime*. U potonja dva funkcionalna stila može se uporaba dvorječnog naziva *osobno ime* svesti na jednorječni *ime* samo u sintagmi *ime i prezime*. Naime, u takvoj svezi jasno je da nije riječ o bilo kojemu imenu (npr. imenu mjesta, ulice i sl.), nego o osobnome imenu, koje zajedno s prezimenom čini (osobno)imensko-prezimensku sintagmu, tzv. imensku formulu.

funkcionalni stil hrvatskoga standardnog jezika	naziv (termin)
književnoumjetnički	<i>ime</i> , ¹⁴ <i>osobno ime</i>
razgovorni	<i>ime</i>
publicistički	<i>ime</i> , <i>osobno ime</i>
administrativni	<i>osobno ime</i> ; <i>ime i prezime</i>
znanstveni	<i>osobno ime</i> ; <i>ime i prezime</i>

4. Zaključak

Dosad se poviješću hrvatske antroponomastičke terminologije nitko nije sustavno bavio. Držimo da bi se takvim istraživanjem unijelo više svjetla i u današnje stanje.¹⁵

U onomastičkoj terminologiji valja jasno razlikovati i ne upotrebljavati kao istoznačnice nazive *ime* – *antroponim* – *osobno ime*. *Ime*¹⁶ u onomastici jest hiperonim u odnosu na sve ostale onomastičke nazive kojima se imenuju pojedinačni denotati. Ono se nalazi na samom vrhu hijerarhijske tablice onomastičkoga terminološkog sustava. Dakle, *ime* je hiperonim (i) u odnosu na *antroponim* (*toponim* i dr.), a *antroponim* je hiperonim u odnosu na *osobno ime* (*prezime* i dr.). Držimo da je do zbrke s uporabom naziva *osobno ime* u značenju *antroponim* došlo zbog toga što nemamo hrvatsku istoznačnicu za naziv *antroponim* pa se, slijedom logičnog razmišljanja (*osobno ime* jest *ime osobe*),

¹⁴ Podcrtani naziv jest čestotniji u dotičnome stilu.

¹⁵ Usp. Zinin 1970.

¹⁶ Držimo da nam u onomastičkoj terminologiji ne treba termin *vlastito ime* jer se onomastika ne bavi imenima koja nisu vlastita.

nerijetko naziv *osobno ime* upotrebljava(o) u značenju *antroponim*, a umjesto naziva *osobno ime* rabi(o) se naziv *ime*.

Preciznom definicijom svakoga onomastičkog naziva i jasnim određenjem njegova mjesta u onomastičkome terminološkom sustavu unijelo bi se više reda u hrvatsko onomastičko nazivlje te izbjegle terminološka sinonimija, homonimija i polisemija koje narušavaju onomastičku komunikaciju.

5. Literatura

Acta onomastica XXXVI 1995, 272.

ANIĆ, VLADIMIR 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb:Novi Liber.

ANIĆ, VLADIMIR I SILIĆ, JOSIP 2001. *Pravopis hrvatskoga jezika*. Zagreb:Novi Liber.

BJELANOVIĆ, ŽIVKO 1988. *Antroponimija Bukovice*. Split:Književni krug.

FRANČIĆ, ANĐELA 1997. Nasljednost osobnih imena. *Folia onomastica Croatica*, 6, Zagreb, 41– 62.

Hrvatski enciklopedijski rječnik. 2002. Zagreb:Novi Liber.

KEBER, JANEZ 1988. *Leksikon imen*. Celje:Moherjeva družba.

MIHALJEVIĆ, MILICA 1998. *Terminološki priručnik*. Zagreb:Hrvatska sveučilišna naklada.

MIHALJEVIĆ, MILICA 1993. *Hrvatsko računalno nazivlje: jezična analiza*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika. Skopje, 1983.

PODOL'SKAJA, N. V. 1978. *Slovar' ruskoj onomastičeskoj terminologii*. Moskva: Izdatel'stvo »Nauka«.

PUTANEC, VALENTIN 1968. Pavao Vitezović (1650-1713) kao onomastičar i antroponimija u »Lexicon latino-illyricum« (17-18. st). *Rasprave Instituta za jezik*, 1, Zagreb, 45–88.

PUTANEC, VALENTIN 1976. Esej o jezičnome znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj, Predgovor u knjizi *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske* (ur. V. Putanec i P. Šimunović). Zagreb, V–XIV.

PUTANEC, VALENTIN i ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1987. *Retrospektivna onomastička bibliografija hrvatsko-srpska do godine 1975*. Zagreb:Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Rječnik hrvatskoga jezika. 2000. (ur. J. Šonje) Zagreb:Leksikografski zavod »Miroslav Krleža« i Školska knjiga.

SIMEON, RIKARD 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva, A – O*. Zagreb: Matica hrvatska.

ŠIMUNDIĆ, MATE 1988. *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1995. *Hrvatska prezimena : podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Golden marketing.

Zakon o osobnom imenu, Narodne novine, 69, 22. listopada 1992, 1688–1689.

ZGUSTA, LADISLAV 1995. Systematická terminologie onomastiky. *Acta onomastica*, XXXVI, 262–272.

ZININ, S. I. 1970. Iz istorii antroponimičke terminologije. *Antroponimika*, Izdatel'stvo »Nauka«, 24–26, Moskva.

<http://.algoritam.hr/?m=1&p=vijesti&opcija=prikaz&id=335>

<http://www.uprava.hr/?A=ZKONT&ZUPID=20>

What is personal name?

Summary

In the paper on a number of examples from onomastic literature and other sources the author shows the usage of the term *osobno ime* (personal name) and its different meanings (onym, individual anthroponym, official anthroponymic formula). The author sees the main reason for this diversity in Croatian onomastics in the fact that a Croatian onomastic terminological manual doesn't exist. As polysemy is unwelcome in all terminologies, and thus also in onomastic terminology, the author suggests clear defining of the meaning and place of the term *personal name*.

Ključne riječi: osobno ime, antroponimija, rječnik hrvatske onomastičke terminologije

Key words: personal name, anthroponymy, Croatian onomastic terminological dictionary